

ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ฉบับที่ D34 3 ก.ค. 68		วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น NATO Summit	NATO ในโลกไร้สมดุล: การปรับตัวของพันธมิตรท่ามกลางแรงสั่นสะเทือนระดับโลก	
ประเด็นสำคัญ	- ข้อมูลพื้นฐานของ NATO - ยุทธศาสตร์กลาโหมใหม่: สู่การพึ่งตนเอง - “ปัจจัยห้า” และความไม่แน่นอนของสหรัฐอเมริกา - ยูเครน: ผู้เล่นสำคัญที่ยังไม่เข้าสมการ - อนาคตของ NATO: พันธมิตรที่อยู่รอดในโลกไร้สมดุล	

ในโลกที่กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคแห่งความไม่แน่นอน ความร่วมมือระหว่างประเทศในรูปแบบพันธมิตรทางทหารยังคงมีบทบาทสำคัญในการรักษาสมดุลของอำนาจและเสถียรภาพของระบบระหว่างประเทศ องค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ หรือ NATO (North Atlantic Treaty Organization) ได้ก่อตั้งขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อเป็นเกราะป้องกันอิทธิพลของสหภาพโซเวียตและส่งเสริมความมั่นคงร่วมกันในโลกตะวันตก แม้สงครามเย็นจะสิ้นสุดลงไปแล้ว แต่นาโตก็ยังคงดำรงบทบาทสำคัญในฐานะพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ที่มีอิทธิพลที่สุดของโลก ปรับตัวและขยายบทบาทเพื่อรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีประเทศสมาชิก 32 ประเทศ

การประชุมสุดยอด NATO ที่กรุงเฮกในเดือนมิถุนายน 2025 เกิดขึ้นภายใต้บริบทโลกที่เต็มไปด้วยความผันผวน พันธมิตรที่เคยแน่นแฟ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กำลังต้องเผชิญกับแรงสั่นสะเทือนจากทั้งภายนอกและภายใน ไม่ว่าจะเป็นภัยคุกคามจากรัสเซีย ความเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ในยุโรปตะวันออก การแข่งขันระหว่างจีน-สหรัฐในเอเชีย รวมถึง “ปัจจัยห้า” ที่แฝงอยู่เบื้องหลังความไม่แน่นอนของความเป็นผู้นำอเมริกัน ในระหว่างวันที่ 24-25 มิถุนายน 2025 NATO จึงไม่ได้ประชุมกันเพียงเพื่อหารือข้อกำหนดทางทหาร แต่ยังเป็นเวทีสำคัญในการทบทวน “ทิศทาง” และ “ความสัมพันธ์” ระหว่างชาติสมาชิก ท่ามกลางการปรับสมดุลของระบบโลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว

ยุทธศาสตร์กลาโหมใหม่: สู่การพึ่งตนเอง

หนึ่งในข้อเสนอที่โดดเด่นที่สุดของการประชุม NATO Summit 2025 ที่กรุงเฮก คือแผนนโยบายการเพิ่มงบประมาณกลาโหมจากระดับ 2% ของ GDP ซึ่งเป็นเกณฑ์เดิมขององค์การ ไปสู่ระดับ 5% ภายในปี 2035 ถือเป็นการปรับยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันที่ทะเยอทะยานที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ของ NATO โดยมีการแบ่งสัดส่วนอย่างชัดเจน 3.5% สำหรับการเสริมสร้างขีดความสามารถเชิงยุทธศาสตร์ และอีก 1.5% สำหรับการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น คลังเก็บยุทโธปกรณ์ สนามบินและท่าเรือทางทหาร รวมถึงเครือข่ายโลจิสติกส์ข้ามชาติ เปื้องหลังนโยบายนี้ คือความตระหนักว่า สถานการณ์ด้านความมั่นคงใน

ยุโรปไม่อาจพึ่งพาหลักประกันเดิมได้อีกต่อไป การรุกรานยูเครนของรัสเซียที่ยืดเยื้อและรุนแรงเกินคาด สร้างแรงกระตุ้นในหมู่ชาติสมาชิกว่า หากขาดการเตรียมพร้อมเชิงยุทธศาสตร์ที่เป็นของตนเอง จะเสี่ยงต่อการถูกรุกรานหรือถูกบ่อนทำลายแบบเดียวกัน ความหวาดกลัวไม่ได้หยุดแค่ในแนวชายแดนตะวันออก แต่แทรกซึมไปทั่วภูมิภาคในรูปแบบของภัยคุกคามไซเบอร์ การโจมตีโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ และการแทรกแซงทางข้อมูลข่าวสาร ขณะเดียวกันท่าทีที่ไม่แน่นอนของสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในยุคประธานาธิบดีทรัมป์ ได้ทำให้หลายประเทศในยุโรปตั้งคำถามว่า หากเกิดวิกฤตจริง สหรัฐฯ จะเข้าช่วยเหลือตามพันธะสนธิสัญญาหรือไม่ การปรับเพิ่มงบประมาณกลาโหมจึงเป็นมากกว่าการจัดซื้ออาวุธ แต่เป็นการลงทุนใน “อำนาจอธิปไตยทางยุทธศาสตร์” ของยุโรปเอง และเป็นความพยายามลดระดับการพึ่งพาฝ่ายเดียวจากสหรัฐฯ ที่เคยเป็นรากฐานของ NATO มาตลอด 75 ปี การตอบสนองของหลายประเทศสะท้อนภาพการเปลี่ยนผ่านอย่างชัดเจน เยอรมนีที่เคยลังเลเรื่องการใช้งบกลาโหม ได้ปรับแก้กฎหมายเพื่อเพิ่มงบประมาณมหาศาล พร้อมวางแผนเสริมกำลังพลและฟื้นฟูกำลังรบ อังกฤษสั่งซื้อเครื่องบิน F-35A เพิ่มเติม โดยระบุว่าจะติดตั้งหัวรบนิวเคลียร์ของสหรัฐฯ ทำให้มีศักยภาพในการยับยั้งเชิงยุทธศาสตร์ในภูมิภาคมากขึ้น โปแลนด์ สวีเดน และรัฐบอลติก ต่างเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางทหารใกล้ชายแดนรัสเซีย โดยไม่รอให้ NATO เป็นผู้นำเพียงฝ่ายเดียว แนวโน้มนี้ยังชี้ให้เห็นถึงการก่อตัวของ “แนวร่วมยุโรปกลาง-เหนือ” ที่มีบทบาทเชิงรุกมากขึ้นใน NATO แทนที่ภาพเดิมที่มีสหรัฐฯ เป็นศูนย์กลางของการกำหนดยุทธศาสตร์ กลุ่มประเทศเหล่านี้ไม่เพียงมีความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์กับรัสเซีย แต่ยังมีแรงขับเคลื่อนในทางการเมืองและสังคมที่ต้องการพิสูจน์ว่าพวกเขาสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง ความร่วมมือด้านการจัดซื้ออาวุธ การตั้งหน่วยปฏิบัติการร่วม และการฝึกซ้อมทางทหารข้ามพรมแดนจึงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในช่วงปีที่ผ่านมา ในภาพรวม แผนนโยบาย “5% ของ GDP” จึงไม่ใช่เพียงตัวเลข แต่คือสัญลักษณ์ของการฟื้นฟูและปรับโครงสร้างความมั่นคงของยุโรปอย่างลึกซึ้ง เป็นความพยายามของ NATO ในการตอบสนองต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการยืนยันว่า หากโลกไม่แน่นอนมากขึ้น ความมั่นคงก็ต้องมีราคาที่สูงขึ้นตามมาด้วยเช่นกัน

“ปัจจัยทรัมป์” และความไม่แน่นอนของสหรัฐอเมริกา

แม้จะไม่ได้เข้าร่วมการประชุม NATO Summit 2025 อย่างเป็นทางการ แต่ชื่อของโดนัลด์ ทรัมป์ กลับปรากฏอยู่ในทุกบทสนทนาอย่างไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ การที่เขากลับมาเป็นประธานาธิบดีสหรัฐฯ อีกครั้งในปี 2025 ทำให้ผู้นำยุโรปจำนวนมากต้องทบทวนความเชื่อมั่นในพันธมิตรข้ามแอตแลนติกที่เคยมั่นคงมาหลายทศวรรษ ภายใต้สมัยดำรงตำแหน่งก่อนหน้านี้ ทรัมป์ได้วิจารณ์ NATO อย่างเปิดเผยว่าเป็นภาระต่อสหรัฐฯ และเคยข่มขู่ว่าจะถอนตัวหากชาติยุโรปไม่เพิ่มงบประมาณกลาโหม คำพูดเหล่านั้นไม่ใช่เพียงการเมืองภายในสหรัฐฯ หากแต่กระทบต่อรากฐานทางจิตวิทยาของ NATO ซึ่งตั้งอยู่บนหลัก “ความไว้วางใจร่วม” มากกว่าการคำนวณเชิงผลประโยชน์แบบธุรกรรม ท่าทีของทรัมป์ได้ทำให้ยุโรปต้องตระหนักว่า ความมั่นคงไม่อาจฝากไว้กับผู้นำสหรัฐฯ คนใดคนหนึ่งได้อีกต่อไป การสร้างศักยภาพในการป้องกันตัวเองจึงกลายเป็นกลยุทธ์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้จะต้องแลกกับการลงทุนมหาศาล และการเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้าง ความไม่แน่นอนทางการเมืองในสหรัฐฯ ยังส่งผลให้เกิดแรงผลักดันในยุโรปเพื่อลดการพึ่งพาอเมริกาในระยะยาว หลายประเทศเริ่มพูดถึงแนวคิด “ยุโรปยุทธศาสตร์” ที่เน้นการจัดการภัยคุกคามด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นในด้านทหาร พลังงาน หรือเทคโนโลยี ความพยายามนี้แม้ยังไม่ถึงขั้นแยกตัวจาก NATO แต่ก็สะท้อนความเปลี่ยนแปลงทางความคิดอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในประเทศที่มีบทบาทนำ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี และโปแลนด์ ในอีกด้านหนึ่ง ทรัมป์ยังเป็นตัวเร่งให้ NATO “ลงมือจริง” กับปัญหาที่เคยเลื่องลือมานาน เขาบีบให้ประเทศสมาชิกต้องทำตามพันธสัญญาทางงบประมาณ และทำให้การเพิ่มงบกลาโหมกลายเป็นเรื่อง “ยอมรับได้” ทางการเมืองในหลายประเทศ นี่จึงเป็นความย้อนแย้งที่น่าสนใจ แม้ทรัมป์จะตั้งคำถามต่อ NATO แต่กลับเป็นปัจจัยที่ทำให้พันธมิตรนี้กลับมาเข้มแข็งในระดับโครงสร้างมากขึ้น ในท้ายที่สุด ปัจจัยทรัมป์อาจไม่ได้ทำลาย NATO โดยตรง แต่ได้ทำให้พันธมิตรต้องเผชิญความจริงว่า ยุคของอำนาจนำฝ่ายเดียวจากสหรัฐฯ กำลังสิ้นสุดลง และหากยุโรปต้องการความมั่นคงในระยะยาว พวกเขาจำเป็นต้องออกแบบ NATO ในแบบที่ทนทานต่อผู้นำทุกประเภทของอเมริกา—ไม่ว่าจะเป็นสายเสรีนิยม หรือสายอนุรักษ์นิยมสุดขั้ว

ยูเครน: ผู้เล่นสำคัญที่ยังไม่เข้าสมการ

แม้จะไม่ปรากฏอยู่ในรายชื่อสมาชิกอย่างเป็นทางการของ NATO แต่ยูเครนกลับมีสถานะที่ “หลีกเลี่ยงไม่ได้” ในสมการยุทธศาสตร์ของพันธมิตรนี้ ภายหลังจากการรุกรานโดยรัสเซียในปี 2022 รัฐบาลยูเครนภายใต้ประธานาธิบดีโวโลดีมีร์ เซเลนสกี ได้พยายามผลักดันเข้าสู่ NATO ด้วยความหวังว่า การเป็นสมาชิกจะช่วยยับยั้งการรุกรานและเป็นหลักประกันด้านความมั่นคงอย่างถาวร อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางการสู้รบที่ยังดำเนินอยู่ ผู้นำ NATO หลายประเทศยังคงลังเล เนื่องจากการรับยูเครนเข้าในช่วงสงครามอาจกลายเป็นการผูกพันตาม

มาตรา 5 ซึ่งเสี่ยงต่อการทำให้ความขัดแย้งขยายตัวเป็นสงครามภูมิภาคหรือระหว่างมหาอำนาจโดยตรง แม้จะยังไม่ได้สถานะสมาชิก แต่ยูเครนกลับมีบทบาทในฐานะ “พันธมิตรเชิงปฏิบัติ” มากขึ้น โดยหลายประเทศใน NATO ต่างเร่งส่งอาวุธชั้นสูง ระบบป้องกันภัยทางอากาศ และข้อมูลข่าวกรองเพื่อสนับสนุนการสู้รบของยูเครนในสนามรบ ขณะเดียวกันยังมีความพยายามสร้างกลไกความร่วมมือทวิภาคี เช่น ข้อตกลงระหว่างยูเครนกับสหราชอาณาจักร โปแลนด์ และรัฐบอลติก ในการฝึกอบรบ ทดสอบอาวุธ และจัดตั้งระบบตอบโต้เร่งด่วน จุดยืนของหลายประเทศคือการช่วยเหลืออย่างเต็มที่โดยหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนสถานะทางการทูตของยูเครนในช่วงที่ยังมีสงครามเปิดอยู่ ซึ่งเป็นการประคองสมดุลระหว่างการสนับสนุนทางยุทธศาสตร์ กับการเลี่ยงการเผชิญหน้าตรงกับรัสเซีย ในระยะยาว การที่ NATO จะตัดสินใจ “ให้ยูเครนเข้าสู่สมการ” อย่างเป็นทางการหรือไม่ ยังคงเป็นโจทย์ที่ซับซ้อน เพราะนอกจากปัจจัยทางทหาร ยังมีแรงเสียดทานทางการเมืองระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง รวมถึงแรงกดดันจากประชาชนในยุโรปที่กังวลต่อการลากสงครามยืดเยื้อแน่นอนว่า ยูเครนได้พิสูจน์แล้วว่า เป็นพันธมิตรที่เชื่อถือได้ มีศักยภาพทางทหาร และสามารถยืนหยัดภายใต้แรงกดดันจากรัสเซีย แต่การเข้าสู่ NATO ในเชิงโครงสร้างจะต้องเกิดขึ้นเมื่อบริบทเหมาะสมทั้งในแง่สนามรบ และการเมืองภายในของแต่ละประเทศสมาชิก ซึ่งในขณะนี้ ยังไม่มีใครกล้ายืนยันว่า “เวลานั้นมาถึงแล้ว” อย่างแท้จริง

อนาคตของ NATO: พันธมิตรที่อยู่รอดในโลกไร้สมดุล

NATO กำลังเข้าสู่ยุคของ “การอยู่รอดเชิงโครงสร้าง” ในโลกที่ขาดหลักประกันและเต็มไปด้วยแรงกระแทกทางภูมิรัฐศาสตร์ จากเดิมที่เคยดำรงอยู่ในฐานะพันธมิตรภายใต้การนำของสหรัฐอเมริกา ท่ามกลางระบบโลกแบบสองขั้วและสงครามเย็น องค์กรแห่งนี้กำลังเผชิญ

ความเปลี่ยนแปลงเชิงบริบทอย่างลึกซึ้ง โลกในปัจจุบันไม่มีขั้วอำนาจเดียวที่ชัดเจน ไม่มีคู่ขัดแย้งหลักเพียงฝ่ายเดียว และไม่มีพันธมิตรที่ไม่มีเงื่อนไขอีกต่อไป ทำให้ NATO ต้องปรับตัวทั้งในเชิงโครงสร้าง ยุทธศาสตร์ และจิตวิทยาความเป็นพันธมิตร การประชุมที่กรุงเฮกปี 2025 สะท้อนภาพว่าภัยคุกคามไม่ได้จำกัดอยู่ที่รัฐชาติฝ่ายตรงข้าม แต่กระจายตัวอยู่ในรูปแบบของสงครามไฮบริด การโจมตีโครงสร้างพื้นฐานไซเบอร์ การแทรกแซงข้อมูล และการใช้พลังงานหรือเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือกดดันทางยุทธศาสตร์ NATO จึงจำเป็นต้องขยายกรอบภารกิจจากการ “ป้องกันดินแดน” ไปสู่การ “ป้องกันความมั่นคงทุกมิติ” ซึ่งครอบคลุมทั้งปัจจัยทหารและไม่ใช่มหาอำนาจ อีกทั้งยังต้องมีความสามารถตอบสนองในรูปแบบโมดูลาร์ กระจายอำนาจ และประสานงานข้ามกลุ่มพันธมิตรย่อยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ความอยู่รอดของ NATO ในระยะยาวไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงการเพิ่มงบประมาณหรือการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารเท่านั้น หากแต่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการรักษาสมดุลทางการเมืองระหว่างสมาชิกที่มีทิศทางการนโยบายต่างกัน เช่น ฝรั่งเศสที่ผลักดันแนวคิดอิสระทางยุทธศาสตร์ กับประเทศยุโรปตะวันออกที่ต้องการพึ่งพาอเมริกาเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ยังรวมถึงการจัดการกับแรงกดดันจากสาธารณชนภายในประเทศสมาชิก ซึ่งอาจเริ่มตั้งคำถามว่า NATO ยังคงเป็น

“การลงทุนที่คุ้มค่า” อยู่หรือไม่ ท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจและการแข่งขันภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยังทำให้ NATO ดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง คือ “ความจำเป็นร่วม” ในการเผชิญกับโลกที่ไม่มั่นคงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรุกรานของรัสเซีย อิทธิพลขยายตัวของจีน หรือความไร้เสถียรภาพในตะวันออกกลาง พันธมิตรแห่งนี้จึงยังมีบทบาทสำคัญในฐานะเวทีความร่วมมือด้านความมั่นคงที่มีทั้งโครงสร้างทางทหาร ระบบประสานข่าวกรอง และกลไกการตัดสินใจทางการเมืองแบบพหุภาคี แม้จะไม่สมบูรณ์แบบ แต่ NATO ยังเป็นแบบจำลองของพันธมิตรยุคใหม่ ที่ไม่ได้อิงกับอุดมคติฝ่ายเดียว หากแต่เป็นการอยู่รอดร่วมกันในโลกที่ไม่แน่นอน และไร้สมดุลมากขึ้นทุกขณะ

ในโลกที่เต็มไปด้วยความผันผวนและแรงกระแทกทางภูมิรัฐศาสตร์ NATO กำลังเผชิญจุดเปลี่ยนสำคัญจากพันธมิตรที่เคยยึดโยงกับสหรัฐฯ สู่การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในระบอบที่ไร้หัวอำนาจ โดยเน้นการเสริมสร้างอิทธิพลทางยุทธศาสตร์ของยุโรป การจัดการกับภัยคุกคามหลากหลายมิติ และการสร้างความยืดหยุ่นภายในพันธมิตร ท่ามกลางความไม่แน่นอนทางการเมืองของอเมริกาและสถานการณ์ที่ยูเครนยังคงไร้ทิศทาง พันธมิตรทางทหารนี้จึงต้องนิยามตัวเองใหม่ เพื่อยังคงมีบทบาทในโลกที่เปลี่ยนแปลงเร็วเกินกว่าที่โครงสร้างเดิมจะรองรับได้

พ.อ. หญิง มณฑิรา ยิ้มสมบูรณ์

อจ.ทก.สมย.วทบ

อ้างอิง

1. <https://www.nato.int/cps/en/natohq/235800.htm> 2025 NATO Summit
2. <https://thestandard.co/nato-summit-2025-defense-budget-trump/> จับตา NATO Summit 2025: ถกเพิ่มงบกลาโหม เตรียมความพร้อมหากทรัมป์ถอนตัว
3. <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/nato-leaders-set-back-trump-defence-spending>
4. <https://www.bbc.com/news/articles/c4gd98qry6jo> Leaders gather in Hague as Nato chief Rutte says higher spending top priority
5. <https://www.youtube.com/watch?v=EfLmlrXqSwo> North Atlantic Council at the NATO Summit in The Hague, NL - opening remarks, 25 JUN 2025

ท่านสามารถสืบค้นข้อมูลย้อนหลังได้ โดยการสแกน QR Code ด้านล่างนี้

